

# ОБАВЕЗА СТАБИЛИЗАЦИЈЕ ПРАВНОГ СИСТЕМА

МАСТЕР СТУДИЈЕ: Међународно пословно  
право  
ПРАВО СТРАНИХ УЛАГАЊА

*др Марко Јовановић, LL.M.*

Београд, децембар 2014.

# УВОД

- ◎ Суштина обавезе стабилизовања правног система: обезбеђивање предвидљивости улагачке климе
- ◎ Околности које оправдавају и омогућавају успостављање обавезе стабилизовања:
  1. Учешће државе у улагачком односу
  2. Дугорочност улагачког односа
  3. Потреба привлачења страних улагача
  4. Јемство заштите улагачких права
- ◎ Начин успостављања обавезе стабилизовања: стабилизациона клаузула

# СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА

- ◎ Појам: законска или уговорна (у уговору у коме је једна страна држава) одредба којом се држава обавезује да накнадним променама домаћих прописа не умањује стечена права страних улагача
- ◎ Врсте:
  1. Клаузула замрзавања (стабилизациона клаузула у ужем смислу)
  2. Компензациона клаузула
  3. Клаузула економске равнотеже
  4. Клаузула поновног преговарања (адаптациона клаузула)

# КЛАУЗУЛА ЗАМРЗАВАЊА

- Члан 16 став 2 Уговора о концесији између Либијско-америчке нафтне компаније (LIAMCO) и Либије:

“На овај Уговор о концесији ће се, све време његовог важења, примењивати Закон о нафти и други меродавни прописи који су били на снази на дан [...]. Измене или укидање ових прописа неће утицати на права која је Компанија овим Уговором стекла без њеног изричитог пристанка”.

# КОМПЕНЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА

- Члан 26 став 2 оманског модела уговора о истраживању и подели производње (2002):  
“У случају да било која одредба закона или других државних прописа постане несагласна са одредбама овог Уговора, Влада Омана ће предузети потребне кораке да надокнади Компанији сваки губитак проистекао из настале несагласности”.

# КЛАУЗУЛА ЕКОНОМСКЕ РАВНОТЕЖЕ

- Члан 34 став 12 катарског модела уговора о истраживању и подели производње (1994):  
“Ако услед накнадног ступања на снагу закона и других прописа економски положај Компаније буде погоршан у односу на оно што је Компанија могла разумно да очекује на основу закона и прописа који су били на снази на дан [...], а нарочито ако царине пређу [...] процената, обе стране ће приступити преговорима у доброј вери у циљу проналажења правичног решења којим ће се очувати економска равнотежа овог Уговора”.

# КЛАУЗУЛА ПОНОВНОГ ПРЕГОВАРАЊА

- Члан 9 Додатног споразума између Владе Кувајта и Америчке независне нафтне компаније (AMINOIL):

“Уколико услед измене услова ове или неке касније одобрене концесије дође до побољшања положаја државе, Компанија и Влада ће ступити у преговоре како би утврдили да ли би, у светлу свих релевантних околности и имајући у виду плаћања кој Компанија обави до тог тренутка, било правично изменити овај Споразум”.

# СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ У СРПСКОМ ПРАВУ

- ◎ Члан 84 став 3 Устава: “Права стечена улагањем капитала на основу закона, не могу законом бити умањена”
- ◎ Члан 9 став 2 Закона о страним улагањима: “Права страног улагача стечена у моменту уписа страног улагања у судски регистар не могу бити сужена накнадном изменом закона и других прописа”



# СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ У СРПСКОМ ПРАВУ

- Члан 52 Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама:

“У случају промене прописа након закључења јавног уговора које погоршавају положај приватног или јавног партнера, уговор се може изменити без ограничења, а у обиму који је неопходан да се приватни, односно јавни партнер доведе у положај у коме је био у моменту закључења јавног уговора”.

# ЗАКЉУЧАК

- ◎ Оцена корисности стабилизационих клаузула
- ◎ Оцена легитимности стабилизационих клаузула
- ◎ Могућност промене / укидања стабилизационих клаузула